

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια στρατηγική ψηφιακών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών για την ΕΕ»

[COM(2020) 592 final]

(2021/C 220/10)

Εισηγητής: ο κ. **Antonio GARCÍA DEL RIEGO**

Συνεισηγητής: ο κ. **Kęstutis KUPŠYS**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 11.11.2020
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	2.3.2021
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	24.3.2021
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	559
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	268/2/8

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Οι πληρωμές πρωτοστατούν στην ψηφιοποίηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και οι απρόσκοπτες μέθοδοι πληρωμών είναι καίρια στοιχεία που επιτρέπουν στους επιχειρηματίες και τους εμπόρους να εκκινούν και να αναπτύσσουν τις επιχειρήσεις τους με επιτυχία. Η νόσος COVID-19 επιτάχυνε την τάση προς τις πληρωμές χωρίς μετρητά και το ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξησε την ανάγκη οι έμποροι λιανικής να υιοθετήσουν παν-καναλικά εργαλεία για την αποδοχή πληρωμών εκτός και εντός διαδικτύου και μέσω κινητών συσκευών επικοινωνίας. Η υιοθέτηση αυτών των εργαλείων, που απαιτεί επένδυση σε συστήματα ΤΠ και υλισμικό, επιβαρύνει περαιτέρω ιδίως τους μικρούς και τους μεσαίους εμπόρους λιανικής.

1.2. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τη στρατηγική σημασία των πληρωμών καθώς και όσον αφορά την ανάγκη πραγματοποίησης περαιτέρω εργασιών, ώστε να καταστούν δυνατές οι συναλλαγές πληρωμής στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς με τη χρήση νέων εγχώριων, πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη ότι η Επιτροπή θα πρέπει να ενεργεί ως πολιτικός καταλύτης, ενώ εναπόκειται στον ιδιωτικό τομέα να σχεδιάζει τις καινοτόμες λύσεις ψηφιακών πληρωμών.

1.3. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα μετρητά παραμένουν το προτιμώμενο μέσο πληρωμής των καταναλωτών για τις οικείες συναλλαγές λιανικής στο σημείο πώλησης και στις συναλλαγές μεταξύ προσώπων. Τα μετρητά είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική ένταξη και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

1.4. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη ότι ένα ψηφιακό ευρώ θα πρέπει να είναι συμπληρωματικό προς το υφιστάμενο χρήμα της κεντρικής τράπεζας, ότι δεν θα πρέπει να αποζητά τον εκτοπισμό του ιδιωτικού τομέα, ότι ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να διαδραματίζει ρόλο στην κατανομή λύσεων που σχετίζονται με το ψηφιακό ευρώ και ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των χρηστών πρέπει να ορίζονται με σαφήνεια. Το απόρρητο των συναλλαγών ως σημαντικό δικαίωμα του χρήστη θα πρέπει να εξεταστεί ταυτόχρονα με άλλα χαρακτηριστικά παρεμφερή με αυτά των μετρητών.

1.5. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να:

1.5.1. ιεραρχήσει τις δράσεις και τις προσπάθειες, με δεδομένο τον μεγάλο αριθμό βασικών δράσεων που καθορίζονται στη στρατηγική·

1.5.2. μειώσει τις τρέχουσες αβεβαιότητες όσον αφορά ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο για τις άμεσες πληρωμές·

1.5.3. θεωρήσει πρόωρη οποιαδήποτε νομοθετική δράση στο πεδίο των μέσων πληρωμών. Η ΕΟΚΕ προτιμά να αφήσει τους συντελεστές της αγοράς να αναπτύξουν κατάλληλα προϊόντα για τους πελάτες και να εξετάσει τη λήψη νομοθετικών μέτρων, εάν δεν βρεθούν κατάλληλες λύσεις·

1.5.4. διασφαλίζει την πλήρη επιβολή του κανονισμού SEPA από τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά την έλλειψη συμμόρφωσης των πληρωτών και των δικαιούχων με το άρθρο 9 (οι λεγόμενες «διακρίσεις λόγω κωδικού IBAN»), λαμβάνοντας υπόψη ότι οι καταναλωτές της ΕΕ θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν έναν ενιαίο λογαριασμό πληρωμών για μεταφορές σε ευρώ και να προβαίνουν σε διασυνοριακές τραπεζικές μεταφορές σε ευρώ εντός του SEPA, όσο εύκολα το πράττουν και εντός της χώρας καταγωγής τους·

1.5.5. επικεντρώνει τις προσπάθειές της στη διαλειτουργικότητα μεταξύ των υφιστάμενων και των νέων λύσεων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης· θεωρεί ότι ο ιδιωτικός τομέας, ταυτόχρονα με τις αρχές, θα πρέπει να είναι περισσότερο σε θέση να δημιουργεί λύσεις ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, οι οποίες θα χρησιμοποιούνται εν μέρει για τη διενέργεια αυστηρής εξακρίβωσης ταυτότητας πελάτη (SCA) για συναλλαγές πληρωμών. Απαιτείται μια καθολικά αποδεκτή δημόσια ηλεκτρονική ταυτότητα, βάσει της επιλογής των καταναλωτών, της συναίνεσής τους και της εγγύησης ότι γίνεται απολύτως σεβαστή η ιδιωτική ζωή τους·

1.5.6. εναρμονίζει την αποδοχή μετρητών σε ενωσιακό επίπεδο, καθώς επί του παρόντος παρουσιάζει σημαντικές διαφορές από τη μία χώρα στην άλλη·

1.5.7. επεκτείνει την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διαφόρων τομέων με διατάξεις που καλύπτουν όλους τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σύμφωνα με τις αρχές του γενικού κανονισμού για την προστασία των δεδομένων (ΓΚΠΔ) ⁽¹⁾ ώστε να αποδεσμεύσει περαιτέρω οφέλη για τους Ευρωπαίους καταναλωτές, καθώς αυτό μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία καινοτόμου και ανταγωνιστικού χρηματοπιστωτικού τομέα·

1.5.8. υποβάλει νομοθεσία που επιζητεί να διασφαλίσει το δικαίωμα πρόσβασης υπό δικαιο, εύλογες προϋποθέσεις που δεν εισάγουν διακρίσεις στις τεχνολογίες υποδομών που θεωρούνται απαραίτητες για τη στήριξη της παροχής υπηρεσιών πληρωμών.

1.6. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι συναφείς συντελεστές της αγοράς θα πρέπει να υπόκεινται σε κατάλληλες νομοθετικές διατάξεις, εποπτεία και επιτήρηση, διασφαλίζοντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όσους παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες και δραστηριότητες.

1.7. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ένα ανοικτό και προσβάσιμο οικοσύστημα πληρωμών και να αξιολογηθεί η συμπερίληψη των ιδρυμάτων πληρωμών και ηλεκτρονικού χρήματος στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού (ΟΑΔ).

1.8. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτεινόμενες δράσεις που επιζητούν να διασφαλίσουν δέσμευση για τη μείωση του παγκόσμιου μέσου κόστους των εμβασμάτων κάτω από το 3 % έως το 2030 και ενθαρρύνει την Επιτροπή να διαδραματίζει ενεργό ρόλο για την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της στήριξης των συναφών δράσεων που ορίζονται στον χάρτη πορείας του Συμβουλίου χρηματοπιστωτικής σταθερότητας για την ενίσχυση των διασυνοριακών πληρωμών.

2. Στρατηγική της Επιτροπής

2.1. Στην ανακοίνωση του Δεκεμβρίου 2018, η Επιτροπή υποστήριξε «ένα πλήρως ολοκληρωμένο σύστημα άμεσων πληρωμών στην ΕΕ, προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι και τα τρωτά σημεία στα συστήματα λιανικών πωλήσεων και να αυξηθεί η αυτονομία των υφιστάμενων λύσεων πληρωμής» ⁽²⁾.

2.2. Η ψηφιακή καινοτομία αναδιαμορφώνει ριζικά την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Με την ψηφιοποίηση και τις μεταβαλλόμενες καταναλωτικές προτιμήσεις, οι συναλλαγές χωρίς μετρητά αυξάνονται ταχέως ⁽³⁾. Η πανδημία COVID-19 ενίσχυσε περαιτέρω τη στροφή προς τις ψηφιακές πληρωμές και επιβεβαίωσε τη ζωτική σημασία των ασφαλών, οικονομικά προσιτών και εύχρηστων (συμπεριλαμβανομένων των ανέπαφων) πληρωμών για την πραγματοποίηση συναλλαγών εξ αποστάσεως και διά ζωής.

⁽¹⁾ ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1.

⁽²⁾ COM(2018) 796 final.

⁽³⁾ Σύμφωνα με την ΕΚΤ, το 2018, οι πληρωμές χωρίς μετρητά ανήλθαν σε 91 δισεκατομμύρια συναλλαγές στη ζώνη του ευρώ και σε 112 δισεκατομμύρια στην ΕΕ, έναντι περίπου 103 δισεκατομμυρίων το 2017.

2.3. Τα τελευταία έτη έχουν επέλθει σημαντικές βελτιώσεις, κυρίως χάρη στην ανάπτυξη του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA) και στην εναρμόνιση της νομοθεσίας για τις πληρωμές λιανικής. Ωστόσο, η αγορά πληρωμών της ΕΕ παραμένει, σε σημαντικό βαθμό, κατακερματισμένη με βάση τα εθνικά σύνορα, καθώς οι περισσότερες εγχώριες λύσεις πληρωμών που βασίζονται σε κάρτες ή άμεσες πληρωμές δεν λειτουργούν σε διασυνοριακό επίπεδο. Ο δυναμισμός του ευρωπαϊκού τοπίου πληρωμών καταδεικνύει ότι υπάρχει, ωστόσο, κίνδυνος ασυνεπειών που απαιτεί τη θέσπιση σαφούς πλαισίου «διακυβέρνησης» για την υποστήριξη της στρατηγικής πληρωμών λιανικής της ΕΕ.

2.4. Στόχος της Επιτροπής είναι η εδραίωση μιας αγοράς πληρωμών με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, προς όφελος όλων των κρατών μελών, ανεξάρτητα από το νόμισμα που χρησιμοποιούν, όπου όλοι οι παράγοντες της αγοράς θα είναι σε θέση να ανταγωνίζονται με δίκαιους και ισότιμους όρους για να προσφέρουν καινοτόμες λύσεις πληρωμών, τηρουμένων πλήρως των διεθνών δεσμεύσεων της ΕΕ.

2.5. Καθώς οι πληρωμές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ψηφιακής καινοτομίας στον χρηματοοικονομικό τομέα, η εφαρμογή της παρούσας στρατηγικής θα συμβάλει στο ευρύτερο όραμα της Επιτροπής για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα και στην επίτευξη των στόχων της για άρση του κατακερματισμού της αγοράς, προώθηση της καινοτομίας με γνώμονα την αγορά στον χρηματοοικονομικό τομέα και αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων και των κινδύνων που συνδέονται με τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, με παράλληλη διασφάλιση τεχνολογικής ουδετερότητας.

2.6. Ως εκ τούτου, η παρούσα στρατηγική παρουσιάζεται παράλληλα με τη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα και τις δύο νομοθετικές προτάσεις σχετικά με ένα νέο πλαίσιο της ΕΕ⁽⁴⁾ για την ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρησιακής ανθεκτικότητας⁽⁵⁾ και σχετικά με τα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία (crypto-assets)⁽⁶⁾. Συμπληρώνει επίσης την επικαιροποιημένη στρατηγική πληρωμών λιανικής που παρουσίασε η ΕΚΤ/Ευρωσύστημα τον Νοέμβριο του 2019⁽⁷⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Οι ψηφιακές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις της Ευρώπης. Η πανδημία COVID-19 απλώς αύξησε τη σημασία της ψηφιοποίησης των κοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι πληρωμές πρωτοστατούν στην ψηφιοποίηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και οι απρόσκοπτες μέθοδοι πληρωμών είναι καίρια στοιχεία που επιτρέπουν στους επιχειρηματίες και τους εμπόρους να εκκινούν και να αναπτύσσουν τις επιχειρήσεις τους με επιτυχία. Η νόσος COVID-19 επιτάχυνε την τάση προς τις πληρωμές χωρίς μετρητά και το ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξησε την ανάγκη οι έμποροι λιανικής να υιοθετήσουν παν-καναλικά εργαλεία για την αποδοχή πληρωμών εκτός και εντός διαδικτύου και μέσω κινητών συσκευών επικοινωνίας. Η υιοθέτηση απαιτεί επένδυση σε συστήματα ΤΠ και υλισμικό που επιβαρύνει περαιτέρω ιδίως τους μικρούς και μεσαίους εμπόρους λιανικής.

3.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη στήριξη της Επιτροπής για τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση των διευκολύνσεων αποδοχής πληρωμών των εμπόρων της ΕΕ μέσω επιλογών χρηματοδότησης και κατάρτισης. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ο βασικός ρόλος που διαδραματίζουν οι ΜΜΕ στην ευρωπαϊκή οικονομία. Πρόκειται για καίριο τομέα διότι το 90 % των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων είναι ΜΜΕ και αντιπροσωπεύουν άνω του 50 % των θέσεων εργασίας. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν σε μια ισχυρή οικονομική ανάκαμψη.

3.3. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής για τη στρατηγική σημασία των πληρωμών και ότι η συνεχιζόμενη έλλειψη πανευρωπαϊκών λύσεων ψηφιακών πληρωμών που μπορούν να χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη την Ευρώπη δημιουργεί τον κίνδυνο περαιτέρω κατακερματισμού της αγοράς, ενώ οι παγκόσμιοι συντελεστές καλύπτουν ολόκληρη την ενδοευρωπαϊκή αγορά διασυνοριακών πληρωμών. Ως εκ τούτου —ακόμη κι αν οι Ευρωπαίοι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις έχουν ήδη πρόσβαση σε αποδοτικές, ανταγωνιστικές και καινοτόμες λύσεις πληρωμών και μέσα πληρωμών— απαιτούνται περαιτέρω εργασίες για να καταστούν δυνατές οι συναλλαγές πληρωμών εντός της ενιαίας αγοράς μέσω εγχώριων, πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη ότι η Επιτροπή θα πρέπει να ενεργεί ως πολιτικός καταλύτης, ενώ εναπόκειται στον ιδιωτικό τομέα να σχεδιάζει τις καινοτόμες λύσεις ψηφιακών πληρωμών.

3.4. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι λύσεις άμεσων πληρωμών είναι πρωταρχικής σημασίας. Ωστόσο, ζητεί από την Επιτροπή να ιεραρχήσει σε σαφήνεια τις δράσεις και τις προσπάθειες, με δεδομένο τον υψηλό αριθμό βασικών δράσεων που καθορίζονται στη στρατηγική. Κάποιες από τις κεντρικές δράσεις και οι συνολικοί στόχοι της στρατηγικής πληρωμών λιανικής, ιδίως ο στόχος των εγχώριων, πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών, θα απαιτήσουν σημαντικές προσπάθειες από την πλευρά της βιομηχανίας προκειμένου να υλοποιηθεί. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οποιοσδήποτε πρόσθετος απαιτηθείς και ρυθμιστικά έργα θα πρέπει να τύχουν προσηκτικής αξιολόγησης.

⁽⁴⁾ COM(2020) 591 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 595 final.

⁽⁶⁾ COM(2020) 593 final.

⁽⁷⁾ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.el.html>

3.5. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα επίπεδα απάτης στον τομέα των άμεσων πληρωμών και να λάβει κατάλληλα μέτρα, εάν κριθεί απαραίτητο.

3.6. Η ΕΟΚΕ επιμένει στην επείγουσα ανάγκη βελτίωσης των ψηφιακών δεξιοτήτων και του ψηφιακού γραμματισμού μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Αυτό πρέπει να επιχειρηθεί εν μέρει με την αξιοποίηση του πλαισίου ψηφιακών ικανοτήτων και με την ενθάρρυνση των κρατών μελών να βελτιώσουν τη διά βίου εκπαίδευση για τις δεξιότητες που θα έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι τα άτομα θα αναδειχθούν σε παράγοντες εξοικειωμένους με τα δεδομένα, θα αποκτήσουν μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και έλεγχο των δεδομένων τους, των εφαρμογών μαζικών δεδομένων και της διακυβέρνησης δεδομένων, και θα κατανοήσουν το ψηφιακό περιβάλλον τους και τους κινδύνους που ενέχει (π.χ. εξατομίκευση).

3.7. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αποτρέψει την πιθανότητα να καταστούν οι καταναλωτές «αποσυνδεδεμένοι» και να είναι επιρρεπείς σε οικονομικό αποκλεισμό λόγω έλλειψης ψηφιακών δεξιοτήτων ή εργαλείων, γεγονός που αποτελεί σαφή κίνδυνο μεταξύ του αυξανόμενου αριθμού των ηλικιωμένων στην Ευρώπη.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

Πυλώνας 1: Λύσεις ολοένα και περισσότερο ψηφιακών και άμεσων πληρωμών πανευρωπαϊκής εμβέλειας

4.1. Η ΕΟΚΕ στηρίζει ένθερμα τις προσπάθειες εξοπλισμού της ευρωπαϊκής αγοράς πληρωμών με διάφορες εγχώριες, πανευρωπαϊκές λύσεις πληρωμών. Αυτές θα πρέπει να προσδίδουν προστιθέμενη αξία στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις ως τελικών χρηστών, θα πρέπει να επιτρέπουν στους φορείς της ευρωπαϊκής αγοράς να συναγωνίζονται καλύτερα με τους ισχύοντες κυρίαρχους φορείς της αγοράς και τους αναδυόμενους και πιθανώς κυρίαρχους φορείς της αγοράς, όπως οι BigTechs, και μπορούν να ενισχύσουν τον διεθνή ρόλο του ευρώ. Με δεδομένη την τρέχουσα κατάσταση της αγοράς και την εδραιωμένη θέση των κατεστημένων φορέων στην αγορά καρτών, η δημιουργία τέτοιων πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών θα αποτελούσε μείζον εγχείρημα για τον ευρωπαϊκό κλάδο πληρωμών.

4.2. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την ιδέα ανάλυσης της πιθανότητας χρήσης άμεσων χρεώσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη για την πραγματοποίηση πληρωμών σε καταστήματα. Το πρότυπο ηλεκτρονικής πληρωμής άμεσης χρέωσης (ELV) που χρησιμοποιείται ευρέως στη Γερμανία θα μπορούσε να επεκταθεί. Αυτό θα εξέθετε τα δεσπόζοντα συστήματα καρτών στον ανταγωνισμό βάσει της άμεσης χρέωσης (άμεση χρέωση SEPA).

4.3. Προκειμένου να επιτραπεί η ανάπτυξη πανευρωπαϊκών συστημάτων πληρωμών βάσει των άμεσων πληρωμών, είναι σημαντικό να υπάρχει σαφήνεια εκ μέρους των φορέων της αγοράς ως προς το επιχειρηματικό μοντέλο. Χωρίς αυτό, δεν μπορεί να αναμένεται η λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μειώσει τις τρέχουσες αβεβαιότητες όσον αφορά ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο για τις άμεσες πληρωμές.

4.4. Αναφορικά με τον αριθμό παρόχων υπηρεσιών πληρωμών (πάροχοι ΥΠ) οι οποίοι παρέχουν άμεσες πληρωμές σε ευρώ και έχουν προσχωρήσει στο σύστημα Μεταφοράς Πίστωσης SEPA (σύστημα «SCT Inst»), υπάρχει ήδη καλή κάλυψη των παρόχων ΥΠ, ιδίως στη ζώνη του ευρώ. Ωστόσο, δεν επαρκεί ακόμη για την επίτευξη της πλήρους κάλυψης των άμεσων πληρωμών. Η αγορά προσπαθεί να αυξήσει τα επίπεδα υποστήριξης των παρόχων ΥΠ και να έχει ευρύτερη κάλυψη και παροχή άμεσων μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τα μέτρα που επιζητούν να αντιμετωπίσουν, μεταξύ άλλων, τη συμμόρφωση, τη διαλειτουργικότητα και άλλα ζητήματα που προκύπτουν από την εκτεταμένη χρήση του συστήματος «SCT Inst», μεταξύ άλλων ζητημάτων που σχετίζονται με την προστασία των καταναλωτών.

4.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι οι λύσεις για τελικούς χρήστες θα πρέπει να είναι διαλειτουργικές και προσβάσιμες, να προσθέτουν αξία και να πληρούν τις ανάγκες ευρέος φάσματος χρηστών και επίσης να έχουν χαρακτηριστικά ισοδύναμα με άλλα αντίστοιχα μέσα πληρωμών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι πρόωρο να εξεταστεί η λήψη οποιωνδήποτε νομοθετικών μέτρων σε αυτόν τον τομέα και ότι είναι προτιμότερο οι φορείς της αγοράς να αφηθούν, υπό την καθοδήγηση του ισχύοντος ανταγωνισμού της αγοράς, να αναπτύξουν κατάλληλα προϊόντα για τους καταναλωτές και να εκτιμηθεί η προοπτική λήψης νομοθετικών μέτρων, εάν δεν βρεθούν κατάλληλες λύσεις.

4.6. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απολύτως με την Επιτροπή για την ανάγκη διασφάλισης της πλήρους επιβολής του κανονισμού SEPA από τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά την έλλειψη συμμόρφωσης των πληρωτών και τους δικαιούχων με το άρθρο 9 (τις αποκαλούμενες «διακρίσεις λόγω κωδικού IBAN»). Όπως ορίζεται στο άρθρο 9, οι καταναλωτές της ΕΕ θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν έναν ενιαίο λογαριασμό πληρωμών για μεταφορές σε ευρώ και να προβαίνουν σε διασυννοριακές τραπεζικές μεταφορές σε ευρώ εντός του SEPA όσο εύκολα το πράττουν και εντός της χώρας καταγωγής τους. Ωστόσο, πολλοί φορείς εκμετάλλευσης εξακολουθούν ακόμη και σήμερα να απορρίπτουν διασυννοριακά αιτήματα άμεσης χρέωσης από πελάτες με μη

εγχώριο κωδικό IBAN ή ακόμη και μεταφορές πίστωσης SEPA σε μη εγχώρια IBAN. Αυτό αποτελεί μείζονα φραγμό για την ενιαία αγορά και περιορίζει την ικανότητα των καταναλωτών να έχουν πρόσβαση σε διασυνοριακές υπηρεσίες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κληθούν να τοποθετηθούν αυστηρότερα όσον αφορά την επιβολή του παρόντος κανονισμού, η οποία είναι σε ισχύ από το 2014.

4.7. Οι λύσεις ηλεκτρονικής ταυτοποίησης (e-ID) αποτελούν βασικό μέρος των ψηφιακών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ο κανονισμός eIDAS αποτέλεσε ένα πρώτο βήμα για τη δυνατότητα διασυνοριακής αναγνώρισης και χρήσης εθνικά αναγνωρισμένων συστημάτων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης. Ωστόσο, είναι σαφές ότι το τρέχον πλαίσιο eIDAS δεν επαρκεί και δεν μπορεί να επιτύχει τα απαραίτητα αποτελέσματα. Απαιτείται μια καθολικά αποδεκτή ηλεκτρονική ταυτότητα, η οποία θα βασίζεται στην επιλογή των καταναλωτών, τη συναίνεσή τους και την εγγύηση ότι γίνεται απολύτως σεβαστή η ιδιωτική ζωή τους. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στη διαλειτουργικότητα μεταξύ υφιστάμενων και νέων λύσεων και πιστεύει ότι ο ιδιωτικός τομέας, από κοινού με τις αρχές, όπως στις Βόρειες Χώρες, θα πρέπει να είναι σε θέση να δημιουργούν λύσεις e-ID, οι οποίες θα χρησιμοποιούνται εν μέρει για να διενεργείται αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη (SCA) στις συναλλαγές πληρωμών.

4.8. Η ευρεία αποδοχή των ψηφιακών πληρωμών αποτελεί σημαντική πτυχή μιας σύγχρονης αγοράς πληρωμών. Η ΕΟΚΕ στηρίζει μέτρα για την αξιολόγηση του επιπέδου αποδοχής μέσω ψηφιακών μέσων πληρωμής από τους εμπόρους και για την ανεύρεση τρόπων για την αύξηση και τη διευκόλυνση αυτής της αποδοχής, ιδίως από τις ΜΜΕ και τους μικρότερους εμπόρους. Για την κοινωνία εν γένει, είναι κρίσιμο να διατηρηθεί η πρόσβαση και η διασφάλιση της αποδοχής μετρητών. Ωστόσο, το ίδιο ισχύει για τα ψηφιακά μέσα πληρωμών, καθώς οι καταναλωτές θα πρέπει να έχουν την επιλογή.

4.9. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα μετρητά παραμένουν το προτιμητέο μέσο πληρωμών των καταναλωτών για τις συναλλαγές λιανικής στο σημείο πώλησης και τις συναλλαγές μεταξύ προσώπων, όπως καταδεικνύεται από την πρόσφατα δημοσιευθείσα μελέτη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τίτλο «SPACE»⁽⁸⁾. Τα χαρακτηριστικά των μετρητών διαφέρουν σημαντικά από αυτά των ψηφιακών πληρωμών. Τα μετρητά αποτελούν το μόνο μέσο πληρωμής που προστατεύει την ιδιωτικότητα. Τα μετρητά αποτελούν δημόσιο χρήμα για το οποίο η κεντρική τράπεζα είναι υπόλογη. Εάν όλες οι ηλεκτρικές και οι ηλεκτρονικές συσκευές παύσουν να λειτουργούν (ένας «ψηφιακός κορονοϊός»), τα μετρητά θα αποτελούν τη μόνη εναπομένουσα λύση μέσω πληρωμής στην οικονομία. Επιπλέον, τα μετρητά είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική ένταξη και την πρόσβαση σε συγκεκριμένες βασικές υπηρεσίες. Η Επιτροπή και η ΕΚΤ θα πρέπει να εξετάσουν πολύ προσεκτικά τα ζητήματα πρόσβασης και αποδοχής μετρητών, λαμβάνοντας κατάλληλα μέτρα, εάν χρειάζεται.

4.10. Μια από τις συνέπειες της κρίσης της COVID-19 ήταν το γεγονός ότι πολλοί έμποροι λιανικής αποφάσισαν (προσωρινά) να μην αποδέχονται μετρητά. Όπως σημειώνεται από την Επιτροπή, τα μετρητά αποτελούν νόμιμο χρήμα που διασφαλίζεται από τις Συνθήκες. Η εξέλιξη στη χρήση των μετρητών θα πρέπει να καθοδηγείται από τη ζήτηση. Οι κανόνες σχετικά με την αποδοχή των μετρητών είναι διαφορετικοί από χώρα σε χώρα. Υπάρχει ανάγκη εναρμόνισης σε ενωσιακό επίπεδο.

4.11. Με δεδομένες τις τρέχουσες εξελίξεις, είναι κατανοητό το γεγονός ότι η ΕΚΤ μελετά την πιθανή έκδοση ενός ψηφιακού ευρώ και ότι η Επιτροπή στηρίζει αυτές τις προσπάθειες. Ο αντίκτυπος ενός ψηφιακού ευρώ θα μπορούσε δυνητικά να είναι πρωτόγνωρος και θα πρέπει να αξιολογηθεί πολύ προσεκτικά. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τις αρχές που διατύπωσε η ΕΚΤ, δηλαδή ότι ένα ψηφιακό ευρώ θα πρέπει να είναι συμπληρωματικό προς το υφιστάμενο χρήμα της κεντρικής τράπεζας, ότι δεν θα πρέπει να αποζητά τον εκτοπισμό του ιδιωτικού τομέα, ότι ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να διαδραματίζει έναν ρόλο στην κατανομή λύσεων που σχετίζονται με το ψηφιακό ευρώ και ότι πρέπει να ορίζονται με σαφήνεια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των χρηστών. Η ιδιωτικότητα συναλλαγής ως σημαντικό δικαίωμα του χρήστη θα πρέπει να εξετάζεται από κοινού με άλλα χαρακτηριστικά, παρεμφερή με αυτά των μετρητών. Η ίδια προσέγγιση θα πρέπει να ισχύει για οποιαδήποτε πρωτοβουλία CBDC (ψηφιακό νόμισμα της κεντρικής τράπεζας) στα κράτη μέλη της ΕΕ εκτός της ευρωζώνης.

Πυλώνας 2: Καινοτόμες και ανταγωνιστικές αγορές πληρωμών λιανικής

4.12. Η εφαρμογή της δεύτερης οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD2)⁽⁹⁾ υπήρξε μείζον εγχείρημα για τον κλάδο των υπηρεσιών πληρωμών, η οποία εν μέρει συνεχίζεται. Η οδηγία PSD2 θέσπισε δύο μείζονες αλλαγές: τη θέσπιση της αυστηρής εξακρίβωσης ταυτότητας πελάτη (SCA) και της πρόσβασης των τρίτων παρόχων (TPP) σε λογαριασμούς πληρωμών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως αναφορικά με την SCA στις συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου, η προθεσμία εφαρμογής ήταν το τέλος του 2020. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να εξετάσει λεπτομερώς τον αντίκτυπο της οδηγίας PSD2 προτού προτείνει επανεξέταση.

⁽⁸⁾ Study on the payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE) (Μελέτη σχετικά με τη στάση των καταναλωτών όσον αφορά τις πληρωμές στη ζώνη του ευρώ). Δεκέμβριος 2020.

⁽⁹⁾ EE L 337 της 23.12.2015, σ. 35.

4.13. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τις κινήσεις για την οικοδόμηση πλαισίου «ανοικτής χρηματοδότησης» για την Ευρώπη. Η ανοικτή χρηματοδότηση έχει τη δυνατότητα να αποδεδειγμένα περαιτέρω οφέλη για τους Ευρωπαίους καταναλωτές, καθώς μπορεί να συμβάλει σε έναν καινοτόμο και ανταγωνιστικό χρηματοπιστωτικό τομέα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ένα ευρύ πλαίσιο ανοικτής χρηματοδότησης δεν μπορεί να οικοδομηθεί στη βάση των αρχών της οδηγίας PSD2, καθώς η εν λόγω οδηγία ασχολείται μόνον με τους λογαριασμούς πληρωμών και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής και προβλέπει τη μονομερή ανταλλαγή δεδομένων από μέρος της αγοράς. Απαιτείται συγκεκριμένο κείμενο το οποίο θα καλύπτει όλους τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σύμφωνα με τις αρχές του γενικού κανονισμού για την προστασία των δεδομένων (ΓΚΠΔ)⁽¹⁰⁾ και θα διερευνά τη δυνατότητα επέκτασης της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ διαφορετικών τομέων. Η ανακοίνωση σχετικά με μια στρατηγική ψηφιακών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών⁽¹¹⁾ αναφέρει ότι η Επιτροπή θα υποβάλει αυτή την πρόταση έως τα μέσα του 2022.

4.14. Οι ανέπαφες πληρωμές καθίσταται όλο και συνηθέστερη πρακτική και είναι σημαντικές στο πλαίσιο της τρέχουσας πανδημίας COVID-19. Στις περισσότερες χώρες, τα μέγιστα ποσά ανέπαφων πληρωμών αυξήθηκαν κατά τα πρώτα στάδια της πανδημίας, σε πολλές περιπτώσεις στο ανώτατο επιτρεπόμενο όριο που τίθεται από την οδηγία PSD2 (50 ευρώ ανά συναλλαγή και 150 ευρώ σωρευτικά) ως αντίδραση ιδίως σε αιτήματα κοινοτήτων εμπορών. Οποιαδήποτε μεταβολή σε αυτά τα νόμιμα ανώτατα ποσά, ως μέρος της επανεξέτασης της οδηγίας PSD2, θα πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά ώστε να εξισορροπήσει την ευχρηστία με παραμέτρους ασφάλειας και ευθύνης.

4.15. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι, ως μέρος της επανεξέτασης της οδηγίας PSD2, οι κίνδυνοι που απορρέουν από αρρυθμίστες επί του παρόντος υπηρεσίες θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας. Οι εν λόγω πάροχοι, που δρουν επικουρικά στην παροχή ρυθμιζμένων υπηρεσιών πληρωμής ή ηλεκτρονικού χρήματος, παραμένουν εκτός ρύθμισης, μολονότι αποτελούν μείζονες συντελεστές της αγοράς. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι, όποτε εμφανίζουν μεγάλη συνάφεια προς τη δυναμική της αγοράς και γίνονται αντιληπτοί από τους πελάτες ως πάροχοι υπηρεσίας πληρωμών, θα πρέπει επίσης να υπόκεινται σε ρύθμιση και εποπτεία ως πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών. Είναι σημαντικό όλοι οι συναφείς συντελεστές της αγοράς να υπόκεινται σε κατάλληλη νομοθεσία, εποπτεία και επιτήρηση, διασφαλίζοντας ισότιμο πεδίο ανταγωνισμού για όσους παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες και δραστηριότητες.

Πυλώνας 3: Αποτελεσματικά και διαλειτουργικά συστήματα πληρωμών λιανικής και άλλες υποδομές υποστήριξης

4.16. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ένα ανοικτό και προσβάσιμο οικοσύστημα πληρωμών και να αξιολογηθεί, κατά την επανεξέταση της οδηγίας σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού (ΟΑΔ)⁽¹²⁾ κατά πόσο θα ήταν επωφέλης η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας ώστε να περιλαμβάνει τα ιδρύματα πληρωμών και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος προκειμένου να τους επιτρέπεται η άμεση πρόσβαση σε συστήματα πληρωμών και υποδομές, όπως το σύστημα TARGET2 και το σύστημα διακανονισμού άμεσων πληρωμών TARGET (TARGET Instant Payment System/TIPS). Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι είναι αναγκαίο να διαφυλαχθεί η ασφάλεια και η ακεραιότητα των κύριων συστημάτων πληρωμών. Αυτό θα είναι ακόμη σημαντικότερο εάν το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας διευρυνθεί κατά την επανεξέταση της οδηγίας PSD2 στους συντελεστές της αγοράς που δεν καλύπτονται επί του παρόντος από τη νομοθεσία, όπως οι τεχνικοί πάροχοι. Και πάλι, αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλίζεται ότι όλα τα μέρη έχουν πρόσβαση υπό τις ίδιες προϋποθέσεις στη βάση ισότιμου πεδίου ανταγωνισμού.

4.17. Η ΕΟΚΕ στηρίζει πλήρως τον στόχο της Επιτροπής να υποβάλει νομοθετική πράξη που επιζητεί να διασφαλίσει το δικαίωμα πρόσβασης υπό δικαίες, εύλογες προϋποθέσεις που δεν εισάγουν διακρίσεις σε τεχνολογίες υποδομών που θεωρούνται απαραίτητες για τη στήριξη της παροχής υπηρεσιών πληρωμών. Επί του παρόντος, κάποιες σημαντικές τεχνολογίες που στηρίζουν την παροχή υπηρεσιών πληρωμής, όπως η κεραία επικοινωνίας κοντινού πεδίου (NFC) για κάποιες φορητές συσκευές, έχουν περιορίσει την πρόσβαση, γεγονός που έχει ως συνέπεια τον περιορισμό του ανταγωνισμού στον τομέα των ανέπαφων πληρωμών μέσω κινητών συσκευών επικοινωνίας, πιέζοντας τις τράπεζες να καταβάλουν τέλος σε τρίτους απλώς επειδή επιτρέπουν στους καταναλωτές να χρησιμοποιούν μια τεχνολογία (όπως η NFC) για τις καθημερινές τους πληρωμές. Αυτά τα τέλη που καταβάλλονται από τις τράπεζες μπορούν σε κάποιες περιπτώσεις να μετακυλούνται εν συνεχεία στον καταναλωτή. Μολονότι αυτό το ζήτημα έχει ήδη αντιμετωπιστεί σε κάποια κράτη μέλη, είναι σημαντικό αυτό να αναδειχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να επιτραπεί στους πολίτες της ΕΕ να επωφεληθούν από τον αυξημένο ανταγωνισμό σε αυτό τον τομέα, να διασφαλίσει ισότιμο πεδίο ανταγωνισμού για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών και να αυξήσει την ευρεία υιοθέτηση των ανέπαφων πληρωμών μέσω κινητών συσκευών επικοινωνίας. Η νομοθεσία θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλοι οι συμμετέχοντες έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις και υπόκεινται στις ίδιες απαιτήσεις αδειοδότησης και άλλες απαιτήσεις κανονιστικής φύσεως.

Πυλώνας 4: Αποτελεσματικές διεθνείς πληρωμές, συμπεριλαμβανομένων των εμβασμάτων

4.18. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι σημαντικό να βελτιωθούν οι παγκόσμιες διασυνοριακές πληρωμές και οι δράσεις που έχει καθορίσει η Επιτροπή, όπως η προαγωγή της έγκρισης καθολικών διεθνών προτύπων πληρωμών, όπως η παγκόσμια πρωτοβουλία πληρωμών (GPI) της Εταιρείας Παγκόσμιων Διατραπεζικών Χρηματοπιστωτικών Τηλεπικοινωνιών (SWIFT) και το πρότυπο ISO20022 που βελτιώνει τις διασυνοριακές πληρωμές σε ολόκληρο το αντίστοιχο τραπεζικό δίκτυο.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 591 final.

⁽¹²⁾ ΕΕ L 166 της 11.6.1998, σ. 45.

4.19. Τα εμβάσματα συνεχίζουν να αποτελούν το πιο δαπανηρό είδος πληρωμών. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις προτεινόμενες δράσεις που επιδιώκουν να διασφαλίσουν δέσμευση για τη μείωση του παγκόσμιου μέσου κόστους των εμβασμάτων κάτω από το 3 % έως το 2030 και ενθαρρύνει την Επιτροπή να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην παρακολούθηση και τη διασφάλιση της στήριξης των συναφών δράσεων που ορίζονται στον χάρτη πορείας του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας για την ενίσχυση των διασυνοριακών πληρωμών. Τα τέλη μπορούν να είναι δυσανάλογα επιβλαβή για τους οικονομικά ασθενέστερους. Ο ανταγωνισμός και οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν ήδη συμβάλει στη βελτίωση της πρόσβασης σε ταχύτερα και λιγότερο δαπανηρά μέσα διασυνοριακών εμβασμάτων, αλλά απομένουν ακόμα πολλά να γίνουν. Οι φορείς εκμετάλλευσης που εργάζονται προς/από χώρες στη γειτονία της ΕΕ, η καλύτερη πρόσβαση στις υποδομές πληρωμών με έδρα την ΕΕ μπορούν να αποτελέσουν μια βάση για μείωση του κόστους.

Βρυξέλλες, 24 Μαρτίου 2021.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG
